

Т. Б.

З. 4.

Я. Дедалевський

РОБІТНИЦТВО і БОЛЬШЕВИЗМ

НАКЛАДОМ ОУН

Роттердам 1948

Я. Дедалевський

РОБІТНИЦТВО і БОЛЬШЕВИЗМ

БІБЛІОТЕКА

імені

БІБЛІОТЕКА

ІМЕНІ О. ОЛЬЖИЧА

ШЕВСЬКОГО. 4

003381

~~ХХХХ~~
НАКЛАДОМ ОУН

Роттердам 1948



ТРУДЯЩИМ, ЩО ЖИВОТЮТЬ У ССРС
І БОРЯТЬСЯ ЗА СВОЮ СВОБОДУ, І ТИМ
РОБІТНИКАМ, ЩО НА МІСЦЕ РАВСТВА
ВИБРАЛИ СКИТАННЯ,

цю скромну працю
присвячує

АВТОР

ПЕРЕДМОВА

Темні хмари світових конфліктів повисли над землею, а серед них у всій повноті черговий раз виринає робітничє питання. По трьох десятиліттях експериментів, закріпощене московсько-більшевицькою диктатурою робітництво сходу Європи, а зокрема України, стає до нової боротьби за свої права. Робітництво осередньої Європи, не випивши ще до дна чаші горя і злиднів сталінського «визволення», дезорієнтоване різними кроками большевицьких агентів, стало на роздоріжжі. І робітництво західньої Європи та північної Америки у зв'язку з новим етапом свого суспільного розвитку стало перед остаточним вирішенням своєї долі. В інших частинах світу, серед нововизволених, колоніяльних і півколоніяльних народів разом із патосом боротьби за національне визволення, що знаходить свій вияв у широкопоширеному націоналізмі, підіймаються на кін історії нові могутні робітничі сили.

На наших очах, саме в соту річницю революційних зривів робітництва в Європі організований міжнародній робітничий рух переживає свою затьяжну кризу. Першою її причиною є те, що московсько-більшевицький імперіалізм старається всіма засобами використати поза межами ССРСР незадоволення серед робітничих верств для своїх політичних цілей і штовхає їх часто на боротьбу проти інтересів власних народів. Другою причиною є смертельна криза і нежиттєздатність марксизму, який досі у великій мірі був тією силою, яка двигала робітництво на боротьбу. У світлі суспільного розвитку протягом останніх сто років основні заложення теорії Маркса, що побудована на хеміко-механіці і не повних проявах ранньої весни індустріалізації, показується фальшивими. Проти марксизму піднімає теж великий акт обвинувачення дійсний стан робітництва на теренах ССРСР. Зокрема теж по ньому б'є і той факт, що він опинився в полоні московсько-більшевицьких диктаторів та став зручним інструментом їх імперіалізму, визиску й розбою.

Визвольна боротьба України, що бурхливими хвилями почалася 30 років тому, сьогодні все більше драматизується.

Український нарід стоїть під концентричним наступом комунізму-більшевізму і московського імперіялізму, що хочуть вбити українську націю не тільки духово, але і знищити її фізично. В боротьбі України проти цього наступу все більшу участь приймає робітництво.

Стан робітничого питання в Україні і поза нею вимагає аналізу його сьгоднішнього положення і вирощення принципів, на яких ця суспільна проблема має бути розв'язана. І під цим кутом видаємо цю скромну брошуру — статті. Стаття перша «Робітничий рух і більшовізм» подає начерк сьгоднішнього положення робітництва в світі, друга «Експлуатація робітництва в ССРСР» — змальовує життя робітництва в Советському Союзі і третя «Шляхи розв'язки робітничого питання» подає загальні напрямні розв'язки робітничого питання, маючи на увазі ті цінності, які формуються в огні української революції, а зокрема в патосі духових і фізичних зусиль українського підпілля. Під кінець друкуємо уривки з програми ОУН, що стосуються до розв'язки державного устрою і суспільних питань в Україні. Містимо їх тому, що вони є не тільки висловом поглядів українських націоналістів, але і рівночасно знаменником, до якого можна звести погляди всієї революційної частини українського суспільства.

Хай ця праця буде скромним початком у дальшому розроблюванні теоретичних основ для розв'язки робітничого питання для потреб українських визвольних змагань.

Січень 1948 року.

Я. Д.

РОБІТНИЧИЙ РУХ І БОЛЬШЕВИЗМ

Розв'ій робітництва, як окремого стану людей, що живуть виключно з рук своєї праці та не мають у своєму посіданні жодних засобів продукції, докотився до свого переломового моменту. Переломового в тому розумінні, що це питання стає ще раз у всій своїй повноті і вимагає остаточної розв'язки.

Роки, коли робітництво боролось за право самоорганізуватися, заключати колективні договори, устійнювати заробіткові тарифи, за основи соціальної опіки, належать до минулого. Сьогодні ті права гарантують майже всі конституції європейських та позаєвропейських держав.

Суть робітничого питання у передових країнах світу зводиться вже теж не до боротьби за право мати відповідне місце серед інших станів. Станові різниці вже безповоротно зникають і залишаються тільки спомини віджитих пересудів.

До чого ж зводиться тоді таке сильне акцентування робітничого руху в теперішній час?

Домагання робітників у Бельгії, США, Франції, Англії й інших країнах стоять під знаком підвищення заробітної платні.

Отже, на перший погляд здається, що соціальні рухи мають своє коріння на старій, заогненій точці, а саме — боротьбу за підвищення заробітної платні. В дійсності, за тією простою кулісою, за тим старим шильдом стає на всю повноту вже зовсім інший зміст. Підвищення заробітної платні в парі із зниженням цін на деякі продукти, протягом останніх десятиліть, у зв'язку з механізацією продукції, докочується в індустріальних країнах у деяких галузях до границь своїх можливостей. Вийти поза них — це значить перейти до споживання створеної досі субстанції, споживати більше, ніж продукується. Підвищити заробітну платню в країнах із високим життєвим стандартом робітництва — означає втратити спромогу конкуренції з країнами, які дешевше оплачують робочу силу. Одним словом, підвищення заробітної платні стає вже не приватною справою працевла-

ця, а забулється стисло з усім народнім господарством, а то й виходить далеко поза його межі.

Отже, під словом підвищення заробітної платні в передових країнах треба розуміти не боротьбу за шматок хліба, не підвищення заробітної платні в розумінні XIX століття. Тут іде вже про новий уклад сил у продукції й розподілі матеріальних благ.

З погляду історіотворчих сил, цей процес є наскрізь органічним та здоровим. На арену дії виступає новий підмет, нова енергія, що буде вливати фізичні, моральні та свіжі політичні сили у процес творення духових та матеріальних благ.

В історичному ставанні національних спільнот — це черговий етап розгортання їхніх сил, доплив нового струмка життєтворчої крові та нової енергії у всі клітини національного життя. Через новий уклад продукційних сил народи стають одноцілими, зімкненими спільнотами з усіма клітинами та органами свого функціонування.

Через назрівання остаточної розв'язки робітничого питання здійснюється рівночасно черговий етап людського розвитку. Під впливом духових і матеріальних сил реалізується вищий щабель суспільного ладу та вищий щабель його дієвої досконалости.

Робітничий рух, що на тлі великого процесу визволення матеріальних сил у минулому столітті формою індустріалізації побудував своїм потом та кров'ю величезні матеріальні ресурси, стає перед збиранням плодів своєї праці. Робітничий стан, що виріс у розгортанні продукційних сил та спроможностей народів, що протягом цілих десятиліть здобував позицію за позицією, прийшов до берегів останнього свого Рубікону.

Треба об'єктивно сказати, що перехід цього критичного моменту для робітництва не такий простий. У рядах робітничого руху в світі помітне зараз хвилювання, яке випливає з труднощів, що з ними воно зустрічається на шляху до останньої своєї перемоги.

І це зовсім не дивно. Тут не йде вже про відібрання якоїсь присвоєної підприємцем надвишки праці робітника, а про новий уклад керівних сил у господарському житті, а в продукції — зокрема. Матеріальне зрівняння мусить уже відбуватися коштом вступлення робітництва в певні функції

підприємця, за які воно перебере частину його дотеперішнього доходу.

Проти цього процесу підіймаються в різних країнах сили, які з матеріяльних причин заінтересовані в задержанні дотеперішнього стану. Зрештою, сам процес творення нових господарсько-суспільних форм відбувається поволі, і він надто повільний у відношенні до швидкого пульсування зрадикалізованих воєнними подіями та повоєнним станом настроїв.

Але в парі з тими перешкодами в передових країнах світу видно одноразовий здвиг духових та політичних сил, які мобілізують усе для того, щоб безболізно перейти Рубікон. На історичну арену підіймаються сили, які акцентують засаду справедливости, перемогу альтруїстичного над егоїстичним, загального над індивідуальним, національного над особистим. Прапори справедливости, виходячи з гуманізму, підіймає християнство, що звертає свою увагу на соціальні питання, залишаючи все більше осторонь питання догматичних спорів. Націоналізм діє, як сила, яка збуджує з лютаргу широкі народні верстви та мостить шлях патосу національного солідаризму, що буде міст над робітничим Рубіконом.

Впровадження робітничого стану в повне право посідання, як повного члена сім'ї, мусить бути щільно зв'язане з духовим та політичним дозріванням усього суспільства, а між ним і робітничої верстви. При творенні нових суспільних відносин не можна заперечити дотеперішніх осягів розвою людства — ці основні думки лежать у великому шуканні з лябіриту соціальної проблематики. Бо не поступом, а регресом була б заміна теперішнього стану диктатурним пануванням в ім'я робітничої верстви, що мусіла б закінчитися новим соціальним поневоленням. Не може теж матеріяльне вирівнювання між станами закінчитися зменшенням політичної свободи та заступленням її поліційним депотизмом.

Народи, що дозрівали в колі західно-європейської культури, усвідомлюють собі також велику рушійну силу таких вартостей, як індивідуальна підприємчивість, приватна ініціатива, будуюча сила здорового суперництва, не говорячи вже про свободу, яка є повітрям, що в ньому можуть розгортатися всі живі спільноти.

Можна дуже легко, здобуваючи навіть бажане матеріяльне, заперечити вартості, на яких будувалися дотеперіш-

ня культура та цивілізація. З цієї точки погляду зовсім не проста справа повної соціалізації, чи пак, удержавлення матеріальних благ, яка дає в руки державного апарату володіння над усіма національними ресурсами, а вслід за тим вибиває не тільки для дотеперішніх посідаючих верст, а також і для трудових — матеріальну базу для збереження політичної свободи. Тотальна соціалізація мусить звести багате на зміст і форми, пульсуюче ініціативою, господарське життя в бюрократизовану адміністративну машину, яка продукуватиме стільки матеріальних благ, що їх замало буде для виживлення та покриття біжучих потреб суспільності. Будучи в так зв. капіталістичних умовах перед небезпекою надпродукції та нерівномірного розподілу матеріальних благ, народи можуть опинитися перед антитезою — буде замало продуктів і не буде чого розподіляти. Ця небезпека тим більша, що друга світова війна принесла знищення великої частини народнього багатства, і народи стали на кілька десятиліть праці біднішими.

Із згаданих міркувань виходить, що не зовсім проста справа тотальної соціалізації, яка інколи здається такою простою розв'язкою. Коли усупільнення деяких галузей, то — ким, на яких принципах та якими формами? Як удержати в усупільненому секторі такі рушійні сили, як підприємчивість, змагання, що в них виявляються творчі сили індивідуальності і формується конкретний зміст для соціальної справедливості?

У народів, що виростили під подихом європейської культури, з дня на день усе чіткіше формується ті питання та відповіді. Робітничий рух, що перейшов цілі десятиліття свого розвою, підноситься на щабель розуміння тих усіх справ. Тенденції розвою позначаються тут прагненням робітництва вростати органічно в державну будову, міняючи її крок за кроком на свою користь. Воно, силою своєї організованості безкровно здобуває різні bastiони, щоб спільно з іншими станами (інтелігенцією та селянством!) поставити нову будову суспільності.

Так під кліматом викованих цілими століттями суспільних, політичних відносин, під подихом своєрідної європейської культури вивершується повна розв'язка робітничого питання. Вона має всі дані бути не доктринерською, не штучною, а розв'язкою, яка випливає з духовності та стилю життя окремих спільнот, зв'язаних одна з одною підсонням спільної культури.

Але, обсервуючи робітничий рух у світі, можна помітити діяння в ньому сили, яка нашіптує якусь протилежну розв'язку і яка своєю ідеологією та своєю політичною лінією організує робітничі сили. В багатьох випадках може навіть і немає тієї чужої руки, але є тільки чужий приклад, який манить, щоб його наслідували. Він манить обіцянкою безпосереднього так скорого осягу, однохвилинним здійсненням того, що здійснюється великими зусиллями, поборюючи з трудом різні перешкоди.

Ця чужа рука чи той чужий приклад безоглядний та рішучий. Вони підіймають робітництво Франції, Англії та США на бравурні страйки навіть тоді, коли є всі дані на те, що з суто економічних причин їхні вимоги не можуть бути задоволені. Вони гальмують процес дозрівання робітничого руху в Америці, що протягом останніх років виріс та організувався в особливих американських відносинах, стараючися прищепити йому свою ідеологію, свою тактику та свою ціль. Ці сили стараються захопити в свої руки Світовий Професійний Союз, щоб використати його, як свою п'яту колону.

Хто та сила? Та сила сьогодні — це большевизм!

Чи може бути большевизм рецептом та розв'язкою на ті могутні суспільні процеси, які відбуваються серед інших народів?

Щоб відповісти на це питання, ми подивимося на розвій робітничого руху там, де большевизм народився та де прийшов до свого політичного здійснення.

Беручи історично робітничий рух на корінних московських землях, треба сказати, що він від свого початку виказував цілий ряд відмінностей. З огляду на те, що процес індустріялізації Росії прийшов далеко пізніше, ніж у західній та середущій Європі, робітничий стан виник там також далеко пізніше, серед штучно насаджуваних державних мануфактур, що діставали від держави певну кількість приписаних до них робітників.

Коли індустріялізація на заході проходить безперервно, а в парі з нею розгортається робітничий рух, що гартується та розвивається політично, то робітництво в справжньому розумінні цього слова виникає на території колишньої імперії Романових щойно під кінець XIX століття. Концентрація робітничого елементу по містах відбувається тут порівняно нагально. Воно, за існуючих політичних умов, не має змоги творити своїх професійних організацій, борються кон-

ституційним шляхом за свої матеріальні та соціальні права. Ці обставини складаються на те, що керму над робітництвом у колишній царській імперії вдається дуже скоро захопити радикальним групам, що всю силу його елементарних прагнень спрямовують на перемену суспільної структури.

Пов'язання молодого робітничого руху з механічним матеріалізмом, чи пак, марксизмом, було тим фактором, який штучно спротив, змеханізував та звужував зміст та проблематику робітництва на території колишньої імперії Романових. Знищення поліційно-деспотичної системи, визволення робітничої верстви могло було відбутися у формах органічних для окремих народів східньої Європи.

Але цього не сталося. Насильством та терором захоплених спрощеною доктриною фанатиків нищиться в вирішальні хвилини всі органічні спроби здвигнення нових суспільних устроїв на сході Європи. Шукання заступає терор, культуру — догми механічного матеріалізму, глибокі поривання — постріл у потилицю.

Чи приніс большевизм розв'язку робітничого питання на теренах, де він у морі крови здобув для себе владу?

Коли закони механічного матеріалізму життя безсердечно викинуло за борт, то закон про павперизацію пролетаріату здійснюється на 100 відсотків. Тут наступила тільки мала різниця: ця павперизація (зубожіння) сталася в «країні соціалізму», в країні, де цілковито усупільнено засоби продукції, де — що більше — в ім'я цього соціалістичного суспільства знищено мільйони людей. Матеріальний рівень робітництва навіть за довоєнних років не досягнув пересічного життєвого стандарту робітника у царській Росії.

Тотально соціалізована продукція найбагатшої під оглядом сировини території, не може досягнути рівня, що потрібний для пересічних потреб населення. Як закономірне явище, виступив вже в третій раз голод, що зв'язаний не так із зовнішніми причинами, як радше з советською господарською системою, що не може визволити всіх творчих енергій, які дримають у багатющій землі та великій вітальній силі народів, що її заселяють.

Мандрівка за тисячі кілометрів по прошений хліб, замість взуття — шмаття на ногах, і сотні воєнних інвалідів-жебраків, що простягають до вас руки на вулицях Львова, Києва, Баку, Ленінграду та Москви — це образ большевицької системи.

Немов на глум для механічних законів, саме життя здиференціювало знов на стани з такою безпощадністю зрівнювану «советську родіну». Тільки новий поділ не настував уже за посіданням засобів продукції, але прямо за великими різницями в заробітках та доходах. Країна соціалізму поділилася на дві великі частини, дві великі кляси — багатих старшин НКВД, армії, вище поставлених чиновників державного апарату, директорів великих заводів — та робітників фабрик і колгоспів, що знов опинилися на самому споді суспільної драбини.

На місце держави, керованої робітничою верствою, прийшло елементарне заперечення основних прав людини та народів. Людину вбивається механічним матеріалізмом, що є чудовим засобом, щоб група Робесп'єрів із Політбюра вдержувала своє тиранське панування. Весь державний устрій поділено на дві частини — декоративну конституцію з виборами та радами, і сцену, де відбувається справжня дія Політбюра під проводом Сталіна.

Великий, штучний експеримент лінією заперечення дотеперішнього суспільного прогресу людства, його банкрутство використав московський імперіялізм, що в країні «соціалізму» привернув знов до почестей Івана Грозного, Петра першого, імперіялістичних полководців Суворових, Кутузових та всіх духових і політичних речників московського шовінізму. І цей московський імперіялізм, що ще без відкритого права громадянства витискав уже познаку на всьому житті СРСР, став у другій світовій війні чинником, який позбирав тріски розбитого «соціалістичного експерименту», склеїв їх у цілість та примусив пливти, як строкату рекламу для свого імперіялізму.

І ось цей, строкато розмальований, склеєний московським імперіялізмом, корабель «соціалістичного експерименту», не дає спокою деякій частині робітництва у світі. Воно не знає, що коли на цей корабель сісти, то він розлітається, кидає людей, що на ньому їдуть, на бурхливі хвилі, а згодом — скелі, що закінчують хвилину плавання розбиттям та смертю.

Корабель невідлого експерименту плаває, освітлюваний рефлекторами советської пропаганди. І ті, що мали змогу оглянути його ближче, що їхали в ньому — поневолені народи СРСР і поляки, німці, румуни, мадяри, що побачили його зблизька, знають йому ціну. Тільки ті, що дивилися та дивляться на нього здалека, що не мають відповідних

сил, щоб підняти на свої плечі важкі завдання будування власного корабля, готові сісти на нього.

Отже, большевизм ніяк не та ідейна чи політична сила, яка може побудувати вищий, суспільний лад, що до нього мали б прагнути та на нього могли б рівнятися робітничі рухи інших народів. Він, навпаки, є новою облудною та найбільше жорстокою формою поневолення трудящих, що сьогодні давить народи ССРСР та простягає свої смертоносні руки до робітництва інших народів.

Політика большевизму на робітничому відтинку зводиться до двох основних завдань, а саме: з одного боку — виправдати перед власним робітництвом голод, холод, прикрити поліційний деспотизм, імперіялізм, а з другого боку — представити ССРСР у найбільш привабливих формах назовні.

«Нас хочуть заколисати у сні чудової казки, казки про те, що ми живемо на райському острові. На цьому острові ми — власники всього, що дає матір-Земля, та що ми розпоряджаємося плодами нашої праці, живемо висококультурним життям, а довкруги нас, поза межами ССРСР, існує світ рабства і визиску. Нас хочуть перекопати в тому, що коли у нас зле, то поза межами нашої «советської родини» ще гірше. Причиною браку для життя харчів, одягу, лід на стінах наших мешкальних приміщень, робиться не пануючу у нас систему, не пануючий визиск та нездарність, а тільки те, на чому наші злидні стали ще більше очевидними — другу світову війну. Нас хочуть заколисати в полоні ілюзій...»

Такими простими словами характеризує друг П. — шахтар Донбасу — теперішню політику большевиків на робітничому відтинку. Політику, що має на меті примусити громадянина ССРСР покійно тягти ярмо рабства, нести на своїх плечах півголодовий стан, дивитися на пожовклих дітей та бути кожного дня готовим, щоб стати гарматним м'ясом серед оргії сталінської світової революції.

Кожний мітинг і безчисленні сторінки в газетах малюють цю канву страхіть та горя, на яких розмальовується «білі домики советського ракування». Ось, наприклад, коротко подана картина життя в США: «У 1944 році (коли ціни були значно нижчі, як сьогодні) Каліфорнійський університет перевів цікаву наукову дослідчу працю. Тоді вичислено, скільки грошей потребує сім'я з чотирьох душ, щоб с'як-так прожити, не попадаючи в борги. Виявилось,

що на це потрібно на рік 2.964 долляри. В цю суму, між іншим, входили такі видатки: квартира 408 дол., порядкування квартири 117 дол. і 54 центи; соціальна опіка 117 дол. та культурні видатки — 54 долляри.

Про кількість одягу, харчів, які пересічно закупує американський робітник, зовсім нічого не згадується, а тільки до штучно вибраних кількох цифр дається таке пояснення:

«Такий розподіл сімейного бюджету являється дивним для советської людини, яка привикла користуватися безплатною медичною допомогою, державною опікою та всіма благами нашої соціальної опіки». «До цього треба додати, — продовжується далі, — що за даними, опублікованими недавно в американській пресі, таким мінімумом не розпоряджає більше, як 70% американських родин. А що відноситься до американських робітників, то тут картина стає ще більше неясною: мінімумом, який потрібний для життя, не розпоряджає 80% працюючих в США».

Ще темніше змальовується майбутнє робітників США: «Масштаби назріваючої кризи стануть ясними, коли згадати недавній виступ президента Конгресу професійних союзів, який у своєму зверненні до економічної консультативної ради при президенті, сказав, що коли американська продукція знизиться до рівня 1940 року, то коли взяти під увагу ріст механізації за минулі роки, то це приведе до безробіття для 19 мільйонів людей...» (За статтею «Американські замітки» із записної книжки кореспондента — Юрій Жуков, поміщеної в «Правді» з 5. II. 1947 р.).

Подібними барвами змальовується інші країни, які не мають «щастя» бути у складі чи під опікою СРСР. Там усюди, за советською пропагандою — визиск робітників трестами, концернами, безробіття та карні поліційні батальйони, які формуються для боротьби з трудящими. Цей пояс злиднів, горя та нещастя замикається в Японії, де «прокотилися та досі ще прокочуються могутні хвилі робітничих демонстрацій проти політики уряду Іосіда, який тримає курс на погіршення економічного становища трудящих мас. Іосіда сподівається, з допомогою козачої руки голоду та безробіття, придушити демократичний рух у країні. Цей внутріполітичний курс уряду Іосіда підтримують американські окупаційні власті. Цілком ясно, що політика американців в Японії суперечить інтересам Об'єднаних Націй і веде не до створення мирної і демократичної япон-

ської держави, а спрямована швидше на здійснення плянів японської реакції, яка старається зірвати виконання постанов Потсдамської декларації». («Радянська Україна», ч. 21, 7712).

Так хоче сьогодні заколисати в смертоносних ілюзіях трудящих ССРСР та всього світу большевизм. Але факти сильніші навіть за найбільше вишукану пропаганду. Справді, большевизм робить усе можливе, щоб тих фактів подати чим менше, забороняючи навіть жінкам американських громадян московського походження виїздити з ССРСР. Але світ поволі починає прозрівати.

Світ, а в тому числі й робітництво мусять побачити справжнє обличчя ССРСР, а в тому числі й нове закріпачення робітництва безпощадною машиною деспотизму та невільництва. Його ограблено з права мати свою думку, а всі робітничі по формі організації, включно з професійними спілками, повернено на машину для його поневолювання та встановлювання нових стахановських норм.

І першим обов'язком робітників поза межами ССРСР є допомогти визволитися мільйонам трудящих із найжахливішого в світі поневолення та потоптання людських прав. Треба заповнити цю велику прогалину, яка виникла в робітничому русі в наслідок большевицького експерименту. І, як колись ішли хрестоносні походи в ім'я визволення християн з-під невірних, так сьогодні обов'язком культурного світу є знищити рабство, що систематично просувається у серце Європи. Без цього не може бути здорового вивершення робітничого руху й воно стоятиме постійно перед небезпекою піти шляхом большевицького експерименту та впасти розторощеним до стіп московського імперіалізму.

Визволені з диявольської неволі народи ССРСР стануть із іншими народами Європи та світу до здійснювання чергового етапу суспільного прогресу, у якому робітництво перейде свій остаточний Рубікон.

ЕКСПЛУАТАЦІЯ РОБІТНИЦТВА В СССР

Те, що большевицька партія ось уже 30 років панує над шостою частиною земної кулі, вона зобов'язана, насамперед, робітникам і селянам, яких вона використала для захоплення влади, а потім ця ж таки купка пройдисвітів кинула їх на дно людського горя, нечуваних злиднів і страхотливої нужденности.

Основоположник і проводир комуністичної партії Ленін у свій час кинув привабливе гасло: «Вся влада робітникам і селянам!» «Фабрики — робітникам, а земля — селянам!» Тим він полонив мільйони трудящих, які охоче підтримали це гасло і з нечуваним запалом пішли на штурм підгнилого трону династії Романових. Це вони — робітники і селяни — у жовтні 1917 року, в ім'я цього гасла, пішли на штурм Зимового Палацу в Петрограді, а із Смольного большевицький штаб відряджав десятки тисяч матросів, робітників у синіх блюзах, на розгром так зв. «юнкерського мятежа»; в ім'я уяви про прийдешній райський добробут та ідеальний суспільно-політичний устрій на основі рівності, свободи і братерства всіх експлуатованих царською системою народів, робітники і селяни мільйонами вмирили на барикадах Петербургу, Москви, Харкова, Баку, Ростова, в ім'я комуністичного раю на землі, обіцяного Леніном, ішли лави за лавами на явну смерть, щедро поливали своєю кров'ю нечисленні фронти внутрі поваленої царської Росії.

Завдяки мільйонам смертей відомих і невідомих борців, ціною гекатомб жертв, большевики здобули владу. І ось наступив час, коли Ленін і його кліка мали виконати обіцяне трудящим, коли мали оплатити рахунок мільйонів смертей і моря пролитої крові за їхні кличі.

Але не так воно сталося, як думалося на початках. Нова большевицька влада, що виросла на руїнах царської Росії, починає набирати характеру найвідвертішого традиційного московського поліційного деспотизму. На місце постріляних в Оренбурзі Романових, прийшла новітня династія Леніних, а згодом — по трупах сотень своїх друзів-

революціонерів — ще новіший диктатор — Джугашвілі. На постах дорадників «їх величності» — Распутіних, стали Кагановичі, Зінов'єви та інші. Колишню царську охранку замінило модерне ЧК, ОГПУ, а потім НКВД. Функції колишніх князів і бояр, що з ідейних чи кар'єристичних мотивів підтримували царську деспотію, перебрали мануїльські, п'ятакови, орджонікідзи. Сама ж комуністична партія большевиків, запаморочена перебуванням біля державної керми, гнана жаждою зреалізувати свою доктрину, пригломшена мітингами, позбавлена своїми «вождями» всякого критичного думання і вихолощена «сонцем» народів Сталіном з усякої волі, стала слухняним інструментом нової, доведеної до нечуваних меж, деспотії.

Головний стрижень історії СРСР протягом останніх 25 років — це неймовірне зростання тотальної централізації влади в площині поземій та доземій на тлі цілого ряду інших процесів, серед яких найбільше пригожим фактором для одноособової диктатури виявився експеримент большевицької доктрини в житті.

Центральною і найбільш активною постаттю цієї великої драми східно-європейської історії є, без сумніву, Йосип Джугашвілі — Сталін. Він був тим новітнім цезарем, що страхітливим терором і безоглядним насильством «об'єднував» народи СРСР, і на трупах мільйонів своїх безвинних жертв писав свої облудні «найдемократичніші» конституції. Він нахабно накинув свою диктатуру комуністичній партії большевиків, жорстоко розправившись із своїми політичними противниками всередині партії (Троцький, Зінов'єв, Каменєв, П'ятаков та інші). Це він знищив мільйони селян, щоб закріпити своє панування і, нарешті, ніхто інший, як він, Джугашвілі, втиснув у свою невільничу систему мільйони трудящих, позбавивши їх мінімальних життєвих вигід, а примусивши кричати водночас про «найзаможніше» і «найщасливіше» життя в СРСР.

Залишаємо відкритим питання, чи Сталін скріплював свою деспотію на те, щоб перед світом рятувати невдачу большевицьких експериментів, чи щоб зберегти московську імперію, взгляду на те, щоб заспокоїти свої диктаторські аспірації. Однак, для розгляду нашої теми ми лише стверджуємо факт незвичайної централізації влади на всіх ділянках політичного, економічного і адміністративного життя СРСР.

Отже, у широких народніх мас відібрано здобуті ними в дні революції ціною гекатомб жертв вольності, під пре-

текстом «націоналізації» або цілковитої ліквідації приватної власності вирвано з рук одиниці і народів будь-які засоби боротьби і самооборони.

Правда, за перших років «генерального наступу на дрібно-буржуазні елементи» міському «пролетаріатові» давалося деяку перевагу, його довше, ніж інші суспільні верстви, годували ілюзіями про те, що він є головною рушійною силою в побудові соціалізму. Навіть ніби в ім'я «інтересів пролетаріату» винищували «всі ворожі приватно-капіталістичні елементи дрібно-буржуазного села». Навіть довгий час висували з середовища пролетаріату людей на провідні державні й партійні пости. Загалом, пролетаріат довгий час годували коштом матеріального чи фізичного винищування інших суспільних шарів населення. Але, що залишилося пізніше в руках пролетаріату, коли сталінська диктатура вбила будь-яку індивідуальну свободу і безжалісно розгромила всі основи здорового народоправства? Що на практиці залишилося для трудящих СРСР із тих свобод та прав, які їм, нібито, гарантує конституція? Що з свободи слова, преси, маніфестацій, права об'єднуватися в різні організації, з недоторканості особи, помешкання громадянина, чи таємниці листування, коли можна говорити лише те, чого вимагає большевицька доктрина, коли писати можна лише оди на честь «наймудрішого батька народів» і брехню називати правдою, коли всі збори проходять за єдиним шаблоном і призначені для бурхливих оплесків насамперед на честь «творця найдемократичнішої в світі конституції», а потім «геніяльних ухвал» поліційного режиму, коли організаціями, в яких можна об'єднуватися, є лише ВКП(б)? Коли людина жахається своєї власної тіні і облутана найгустішою сіткою поліційних сексотів, що контролюють не тільки кожний крок, а навіть думку всякого пересічного громадянина, не говорячи вже про поліційну контролю над фото-кореспондентом пресової агенції «Юнайтед-Прес-Реджіналдом Кенней на московській конференції, а маємо на увазі звичайного колгоспника Очкуренка із колгоспу ім. Будьоного в Броварях.

Нащо кому потрібне конституційне право на свободу думки чи релігії, коли думати можна тільки так, як думав Маркс, Енгельс, Ленін і Сталін, а всі віровизнання протягом 25 років жорстоко переслідувалося?

Яка користь для трудящих із виборів до всіх тих верховних та низових органів управління, коли можна голосу-

вати лише за кандидатів так зв. «б'юроку безпартійних і большевиків», визначених таємно в Москві і висунутих за директивою з центру у тій чи іншій виборчій окрузі за допомогою єдиної легальної комуністичної партії большевиків? Що залишилося ще тепер від «рівноправности» всіх громадян ССРСР, а що залишилося від «права» кожної советської республіки на вільний вихід із складу ССРСР, коли Сталін свідомо на всіх ділянках життя повертає та продовжує традиції московського імперіялізму в найбільше витонченій і забріханій формі?

Як бачимо, у трудових верств ССРСР відібрано все те, що здобуто ними неймовірними людськими жертвами у жовтні 1917 року. З великих політичних здобутків у висліді большевицької революції залишилося мертве слово — советська конституція і скастровані з свого творчого і народоправного змісту «ради».

Завданням тих жалюгідних залишків є — бути пропагандивним щитом для облудної сталінської політики і обдурювати трудові маси не лише в ССРСР, а й у всьому світі.

На такі явища советської дійсности багато людей, які практично не пізнали її, але здоровий розум яких, на підставі різних фактів, стверджує потоптання народніх та індивідуальних прав в ССРСР, каже: там немає дійсного народоправства, але є диктатура, яка віддзеркалює волю мас. Зрештою, чи так важливі політичні права, — кажуть інші. Найголовніше, що працюючі мають у ССРСР варстати праці, саму працю і взагалі весь матеріальний добробут.

Не маючи наміру давати відразу відповіді на цю велику «суспільно-політичну мудрість», на підставі досвіду 25 років, ми ставимо собі за завдання лише розглянути всі найактуальніші дотичні питання на підставі незаперечних фактів советської практики протягом усього часу існування ССРСР. Але, розглядаючи практичні сторінки робітничого життя в ССРСР, вірніше — животіння, варто пригадати форми організації советських підприємств, щоб наочніше довести повну безвиглядність робітничого існування в тій рабській дійсності.

Забріхана большевицька пропаганда намагається довести, нібито робітники окремих підприємств є їхніми власниками, а щонайменше — керівниками цих підприємств, а щоб переконати в цьому громадськість, вони на доказ ство-

рюють враження, що робітники, через виробничі наради, сами мають змогу встановлювати пляни продукції, вносити корективи в удосконалення виробничих процесів і перевіряти їх виконання. А для цього здійснюють великий галас навколо так зв. «плянових виробничих нарад», «конференцій якості продукції», «конференцій передачі кращого досвіду», «нарад над удосконаленням виробничих процесів», курсів технімінімумів», «за опанування техніки» та багато інших комедій для замилювання очей. Такі численні наради і конференції, звичайно, відбувались і відбуваються, не даючи робітникові спочинку ні вдень, ні вночі, але все ж таки є велика різниця між справжнім устійнюванням виробничого пляну і театральним оплескуванням та галасливими мітингами на честь «наймудріших» плянів, заповіджених «найдорожчим» керівництвом згори. А що так було і є насправді, в цьому ніхто не має сумніву, хто хоча трохи обізнаний із найпоширеннішими, ще лєнінськими засадами про соціалізм: «Соціалізм без плянування неможливий. Плянування, плянування і ще раз плянування», — підкреслював провідир большевиків. За його ж ініціативою створено спеціальний наркомат на самих початках совєтської влади, так званий «Госплан». Цей самий наркомат і подає пляни згори для всіх галузів совєтського господарства, але, щоб вийти з незручного становища перед робітниками, бо вони ж їм обіцяли весь час, що вони — господарі підприємств, — спритні большевицькі політмахери висунули тезу про подвійне плянування: згори і знизу, тобто ніби розподіл сфери впливів у підприємствах між Москвою і місцевими робітниками.

Насправді, про ніяке подвійне плянування не могло бути й мови. Ніколи у практиці робітники не вирішували, що вони хочуть продукувати, або чи яка продукція є під їх силу. Такі пляни завжди подавалося з Кремля, незалежно від волі чи спроможностей робітника. А коли в перебізі п'ятирічки чимдалі більше приділялося уваги конференційним і виробничим мітингам, то це були лише випробувані сталінські методи, щоб показати, що робітники самі беруть на себе все більші й більші виробничі тягарі.

У розвитку і керівництві промисловістю Москва дуже швидко звернула з путі «демократичної свободи» на шлях суворой державно-бюрократичної системи. Уже за часів НЕП-у, що ніби означав поворот від комуністичних засад до різних уступок на користь приватно-власницькій економі-

ці, на чолі заводів стали «червоні диктатори», призначені згори. Хто не знає, як призначалося директорів заводів? Бюро міського партійного комітету посилало на те чи інше підприємство свого ставленника, а відповідний наркомат його затверджував. На початках роля їхня не була така значна, але з перебігом часу, з запровадженням п'ятирічок, вони становляться справжніми диктаторами, а такі впливові люди, як Сталін чи Орджонікідзе вживали всіх зусиль у цьому напрямку. Хто не пам'ятає спеціальних постанов ЦК ВКП(б) про так зване «єдиноначаліє» в промисловості?

Отже, придивившись до структури організації підприємств в СРСР, констатуємо наявність двох найбільш загальних періодів: час сповидної децентралізації підприємств та безоглядної централізації керівництва. На підставі спостереження окремих відтинків питання (порядок праці, виробничі норми, заробітна платня, охорона здоров'я робітників тощо) стверджуємо великі недоліки. За сталінські експерименти, за брак належного технічного чи економічного керівництва робітництво не раз платило тюрмами, засланнями і навіть життям. Хто не знає постійних судових процесів за «недодержання» технічних норм, «порушення» техніки безпеки і т. д. і т. д.?

Сталінська кліка підходить до робітника не з соціального боку, а головним чином — з матеріального, економічного. Людина — робітник, з його духовими вартостями, як єство, що вимагає всебічного розвою, ніколи не мала й не має для них ніякого значення. Робітника розглядають лише як продуцента матеріальних цінностей — вугілля, заліза, танків, літаків. Сталін болів за виконання своїх гігантських п'ятирічок, а не за долю людини чи народу.

В період розгорнутого наступу на «дрібно-буржуазну» селянську стихію і шаленої індустріалізації (1928—1933 роки, перша п'ятирічка) Сталін висунув гасло: «Техніка вирішує все!» А слідом за цим — гасло: «Людина, що опанувала техніку, вирішує все!» І невіпадково підсоветські громадяни іронічно говорили, що то, мовляв, Сталін брався до машин, а тепер візьметься за нас, і він таки всявся, і взявся не на жарт.

Тут виступає на арену потогонна Стахановщина, що найжахливішим способом визискує робітника, витискаючи з нього сотий піт. Слідом за Стахановим виступає відома Марія Демченко — п'ятисотниця в колгоспній економіці.

А кому тільки не відома ця комедія із Старосілля на Київщині, про яку тодішній голова колгоспу Вальдман, а потім лейтенант Київської авіобригади, розповідав так:

— «Почалося з того, що мене викликав секретар київського обкому КП(б)У Демченко Микола Нестерович і поставив переді мною питання в такий спосіб: ми маємо в вугільній промисловості Стаханова, товариш Сталін поставив перед нами завдання — знайти стахановку в колгоспному господарстві, і ця почесна роля припадає на ваш колгосп; потрібно людину — ланкову, яка б дала 500 центнерів цукрового буряка; вам буде створено всі необхідні для цього умови; як це зробити, одержите повні інструкції у відділі сільського господарства обкому. В цьому відділі мені подали детально опрацьований план досягнення високого врожаю буряка — до 500 центнерів з га. За планом передбачалося притягти найкращу агрономічну силу — з трьох висококваліфікованих агрономів, які мали постійно піклуватися ділянкою цієї ланки; крім виключних добрив і догляду за буряком, передбачалося періодичне штучне впорскування в буряки якоїсь рідини. Так почалася праця, а восени, зібравши врожай, Марія Демченко одержала орден Леніна, а я — орден Трудового прапора», — закінчив свою розповідь Вальдман.

Так створювалися Стаханови у вугільній промисловості (Донбас), Демченкові і Марини Гнатенкові — в колгоспному господарстві (Київщина), Семиволоси — в рудній промисловості (Криворіжжя), Мазайли — в сталеварній (Маріюпіль) Кривоноси — на транспорті, і ціла низка інших.

Але, як бачимо, головний тягар експлуатації, методи і так зв. рухи розробляються на Україні, і найбільший тягар лягає на плечі українського робітника і колгоспника. Усе скеровується на те, щоб якнайкраще примусити робітника витискати з нього все, що тільки можливо.

Такий, наскрізь матеріялістичний, чи, вірніше, проти-соціяльний і експропріяційний у відношенні до робітництва характер сталінської політики виказався найкраще в п'ятирічках, а зокрема — у плянуваннях п'ятирічок. Так, наприклад, у проєкті до другого п'ятирічного пляну сам Сталін визначив збільшення річної продукції вугілля під кінець згаданої «пятилетки» з 65 мільйонів річно до 500 мільйонів тонн. Подібні проєкти виставив він і для інших ділянок.

Провірка цих контрольних чисел, господарських можливостей та робітних сил в СРСР показала, що здійснення такого пляну означало б цілковиту фізичну руїну всього населення советського Союзу. Робоча сила советського Союзу уже протягом першої п'ятирічки була використана до максимальних меж. Нова розстановка продуктивних сил, залучення залишків трудових резервів і механізація всього господарського життя диктували можливість збільшення продукції на 50%. Але, не зважаючи на ті тверезі розрахунки, після всіх залаштункових суперечок, прийнято для вугілля цифру 152 мільйони тонн і також для інших галузей частково зменшено, проти визначених Сталіном, норм. Отже, Сталін свідомо поставив ставку на надмірне фізичне використання або, точніше, — винищування трудящих. При всіх відомих зусиллях, що підбудовані були майстерно розчленованим сталінським примусом та насильством, усе ж таки пляну п'ятирічки цілком не виконано, а в добуванні вугілля досягнуто лише 127 мільйонів тонн. Однак, це не перешкодило Сталінові в третій п'ятирічці знову висунути надлюдські норми, і далі експропріювати кров та піт робітництва.

Цілком зрозуміло, що іноді політичні чи господарські міркування вимагають найбільших зусиль, але надмірні вимоги не можуть тривати десятки років і не повинні обертати людину в раба, як це має місце в диктатурі Сталіна. Матеріальні ресурси мають бути призначені для народу, а не обертатися проти нього: вони мають бути засобом, а не самоціллю.

В 1941 році Сталін уже мав болючу лекцію історії, коли трудові верстви з огидою дивилися на ті маси випродукованого їхньою кров'ю і потом воєнного матеріялу, і хоча магазини були повні всякої зброї, червона армія майже розсипалася. Але, закінчивши війну переможно, насамперед, коштом німецьких політичних промахів, Сталін мріє ще й сьогодні покрити СРСР магазинами воєнного матеріялу, і покриває, продукуючи цей матеріял коштом нечуваних злиднів, неволі та жертв мільйонів робітників.

Всі п'ятирічки, по вичерпанні трудових резервів, мали розгортатися, насамперед, коштом видатності праці робітника. Цей клич лежав в основі всіх п'ятирічних плянів і міркувань. Надвишки, що виникали в наслідок збільшення видатності праці робітника, мали давати нові матеріальні за-

соби, які цілком ішли на розбудову нових заводів чи поширення старих, і взагалі на збільшення об'єму продукції.

Щодо збільшення осягів праці, виникає питання шляхів та засобів до цього. Надвишка, чи злишки, які виникають після оплати праці робітника, осягають різними способами. Історія промислового розвитку знає дві засадничі можливості: 1. Удосконалення процесів продукції через механізацію, запровадження нових методів праці чи її організації, які, звичайно, в'яжуться з розвитком техніки та економіки. 2. Підвищення норм праці формою збільшення кількості робочих годин чи піднесення норм виробництва при старій заробітній платні.

У розвитку советської індустрії під цим оглядом можна розрізняти два етапи. Перший припадає на час так зв. електрифікації в добу НЕП-у та першої п'ятирічки, коли розвиток промисловости ішов коштом механізації продукції та побільшення кількості робітничих кадрів. Але вже в другій п'ятирічці темп механізації відстає і прагнення осягти визначені пляном цифри наступає, передусім, на рахунок штучного підвищення виробничих норм.

Нові, вищі та непропорційні до темпу механізації виробничі норми призначаються хитро та підступно згори. Сталін і тут знайшов маску для прикриття повної експропріації робітництва, але вона вже для кожного є цілком очевидна, бо всяк добре знає, що являють собою профспілки в ССРСР, які спільно, «висловлюючи волю робітників», подають нові виробничі норми для затвердження Верховній Раді ССРСР. Також відомо кожному, як родяться в ССРСР Стаханови, Демченки, Семиволоси і Мазай.

В ССРСР, де держава стала одним із найбільших підприємців, безпощадним капіталістом, де комуністична партія стала іграшкою в руках диктатора Сталіна, профспілки робітників прибрали зовсім інший характер. Вони втратили свою самостійність і колишню почесну роллю сторожа прав робітничих верств та їх оборони, а стали звичайним державним підприємством, де фабрикується батіг на робітництво. Профспілки, з їхнім славним минулим, на території большевицької імперії стали сліпим знаряддям у руках державної бюрократії. Та й самі большевицькі теоретики цього не відкидають, бо візьміть яку хочте большевицьку політграмоту, то знайдете там чітке визначення профспілок у таких словах, висловлених ще Леніном: «Профспілки — це

передавальні «ремені» диктатури пролетаріату. Через профспілки авангард робітничого класу ВКП(б) переводить диктатуру пролетаріату».

Для того, щоб примусити робітництво давати понадлюдські норми, большевики в усіх тонкощах продумали гнучку форму облуди, під покришкою якої безжалісно витискають останній піт і кров із робітничих мас. Сюди входить уже згадувана Стахановщина, методи соціалістичного змагання, які із святочних зобов'язань перевиконати виробничу норму, обернулися в постійну, правно «обґрунтовану» систему жахливої експлуатації державою людини.

У парі з цим ідуть найсуворіші державні закони, які остаточно обертають робітника в сліпе і безправне знаряддя, що назавжди прикріплюється до варстату і в найстрашніший спосіб експлуатується. Уже в 1920 році з'являється перший закон про так зв. «прогульників», яких суворо карають. Під час НЕП-у помітне деяке відпруження на цій ділянці, а по ліквідації його і запровадженні п'ятирічок, щоразу ці закони суворішають і дедалі стають безогляднішими. Такими законами є розпорядження СТО (Совет Труда і Оборони) з 18. V. 1928 р. про піднесення продуктивності праці в промисловості і на транспорті, постанова РНК СРСР з 6. III. 1929 р. про засоби для піднесення дисципліни на державних заводах, постанова РНК з 5. VII. 1929 р. про засоби для підвищення продукційних умов та для зміцнення дисципліни на підприємствах, та розпорядження з 15. XII. 1932 р., за яким віддавалося робітників під арешт, ув'язнення і конфіскацію майна за прогаяння робочих днів.

Драконівські закони в другій п'ятирічці ще більше зросли, а третя п'ятирічка, зокрема — 1941 рік — остаточно розправилася з залишками тих дрібних прав, які ще мало робітництво. Постанова РНК з 20. VI. 1941 року піднесла кількість робітних днів та годин і прив'язала найгострішими карами робітника до підприємства. Рішення РНК з 1. VII. 1941 року визначило тюремне ув'язнення від 5 до 8 років за порушення визначених стандартів, а закон з 10. VII. 1940 року «про трудові резерви» дав право наркоматам самовільно розпоряджатися робочою силою.

Таким чином, це до вибуху війни, яка принесла нові, воєнні закони, робітництво в СРСР стало верствою невольників-рабів, які нічим не різнилися від кріпаків чи безправних гелотів, відомих в історії соціальних рухів.

Правно-адміністративним розпорядкам та законам для використання робітників також була достосована заробітна платня, що безпосередньо вдаряла по інтересах робітничої верстви. Життєві умови змушували робітництво до того, що воно мусіло брати на себе всі тягарі все збільшуваних виробничих норм.

Дуже характерне те, що большевики перші роки НЕП-у змушені були змінити свої комуністичні кличі, виголошуваними ними в дні революції — «свобода, равенство і братство» і в практиці заробітної платні, тобто, вони на початках прагнули до вирівнювання платні між фаховими і нефаховими робітниками, помітний був нахил денного розрахунку з робітниками, а акордова система була зовсім непопулярна в советів, але з бігом часу, уже в останні роки НЕП-у, починають гостро критикувати так зв. «уравніловку», а на 15-й партконференції в 1927 році вирішено вже перейти на акордову оплату, що було підготовкою ґрунту до першої п'ятирічки. Разом із тим намічено зменшення платні за одиницю продукту, щоб таким способом піднести продуктивність праці. У своїй промові в липні 1931 року, Сталін дуже гостро заатакував дотеперішню систему сплати і, як відомо, услід за цим прийшла нова система оплати, перейдено від часової винагороди до акордової системи та премій.

Кому не відомі «знамениті» «шесть условий тов. Сталина», які опрацьовувалися на всіх завулках советського Союзу і по всіх установах, сотні тисяч тонн паперу витрачено на всякі плакати, брошури, гасла про «історіческіє шесть условий тов. Сталина», а насправді ці «історіческіє»... добивали рештки будь-яких прав робітника і відкривали широку дорогу до безпощадної його експлуатації.

Ми не висловлюємо засадничої думки про погодинну і акордову ситему платні, бо кожна з них має свої плюси і мінуси за певних умов і часу. Але не можна замовчати про введення акордової оплати советами для того, щоб постійно обтинати заробітну платню і, таким чином змушувати робітництво до фізичного самовинищування — не тільки тому, що це не відповідає основам соціальної справедливості, але йде також проти засад здорової економіки. Проти такої експропріяції робітників капіталістами і грабування великих залишків заробітної платні виступав із цілими томами Маркс, Енгельс і Ленін, і на засадах, що ця, видушувана з робітників кєрвавиця, веде до соціальних катаклізмів,

побудовано основу їх теорій і вчень. На такий грабунок праці робітників дивиться сьогодні з огидою все людство, і в таких розмірах, як він є в ССРСР, не дозволяють собі в інших країнах навіть найбільш «реакційні» та «ненажерні» капіталісти.

З метою пропаганди, большевики весь час галасують про збільшення номінальної заробітної платні в порівнянні з царською Росією, і зростання її з року-на-рік. Так, наприклад, за офіційною советською статистикою, заробітна платня в УСССР зростає так: з 1928 по 1935 рік у кам'яно-вугільній промисловості з 64 на 187, у металургійній — з 82 до 202, у машинобудівельній та машинообробній — з 89 на 209 карбованців. Але що з того зростання номінальної зарплатні, коли реальна з року-на-рік зменшується?

Таке становище робітництва впливало з усієї советської господарської політики. Дуже мало звертали уваги совети на товари широкого вжитку, а більше — на важку індустрію, на озброєння, чим свідомо ставили населення перед хронічною нестачею різних найнеобхідніших товарів широкого вжитку. Кому з підсоветських людей не відомо, що такі дрібниці, як панчохи, мило, взуття, одяг, завжди були дефіцитним крамом в ССРСР? Хто не був свідком картини, що часто доходила до анекдотичности, коли в 1939 році советські «байци» подали руку братської «допомоги» своїм братам на Західніх Українських Землях — з якою небаченою жадобою накинулись ці «байци» абсолютно на все, що було по крамницях, одночасно твердячи, перед місцевим населенням, що «у нас всево есть!» — бо так їх настроїла советська пропаганда, навіть на питання:

— А Копенгага у вас теж є?

Вони відповідали, не задумуючись:

— Скольки вгодно!

Коли большевицькі пляни в їх кошторисах виявились нереальними, то вони пішли лінією найменшого опору, випустивши в обіг більше паперових грошей, ніж це відповідає вимогам циркуляції всього народного господарства, а наслідком цього була постійна інфляція, тобто, знецінення грошей. Інфляцію освячено, передавши певну кількість продуктів для продажу до державних крамниць на тверді ціни, а решту різними дорогами (комерційні крамниці, чорний ринок) на надзвичайно високі ціни. Одночасно велику

кількість грошей забирано від населення через так звані «добровільні» позики на розбудову п'ятирічних плянів.

Неможливе матеріальне становище робітництва ще погіршувалося житловою кризою по містах, де, як правило, родина мала не більше однієї кімнати, а звідси — соціальні та гігієнічні наслідки. Такий матеріальний стан змушував запрягати до праці всіх працездатних членів родини, тобто, жінок і дітей.

Зростання участі молоді в промисловості з кожним роком побільшувалося. Так, наприклад, участь молоді в залізній індустрії в УРСР підвищилася з 22,4% у 1930 році на 33% в 1935 році, а жінок — з 1,27% у 1914 році на 22,6% у 1935 році.

Советська система не завагалася притягти жінок, дітей і старих до таких галузей промисловости, які були найбільш загрозливі для їх здоров'я. Так, наприклад, за офіційною советською статистикою, в УРСР у 1935 році було в залізній промисловості молоді 37,2%, в чорній металургії 31,4% у загальному числі робочих рук, і в той самий час жінок у кам'яновугільній — 25,8%, рудозалізній — 21,4%, у металообробній — 21,3%.

Так цинічно здійснювалося в СРСР засаду про конституційну рівноправність громадян.

Ми не говоримо вже про мільйони каторжників по концентраційних таборах, бо вони, мовляв, «вороги народу» — через те, що їхні брати чи батьки, чи сестри не були до революції жебраками, а зразковими господарями-трудівниками, за те вони тепер мусять каратися.

На всі ті аргументи оборонці советського режиму тепер говорять: дивіться, Сталін виграв війну, бо він зумів провести «мудру» політику індустріялізації країни, яка вимагала жертв, а тепер буде повернуто індустрію на потреби трудящих. Сам Сталін 9 лютого 1946 року сказав так: «Переможців не судять». Він указує на перемогу, як на найбільше оправдання своєї жорстокої політики. Він у тій же промові обіцяв, що буде скасована карткова система та що найближчим часом буде приділена особлива увага продукуванню предметів широкого вжитку і піднесенню рівня трудящих, а тим часом повоенна п'ятирічка продовжує висмоктувати уже давно висмоктаний піт і кров трудящих на підготовку до нової війни.

Але чи варті чогось ті обіцянки і оправдування злиднів у минулому, що їх так настирливо поширює большевицька пропаганда і сам Сталін?

Наставлення трудових верств до режиму Сталіна найкраще виявилось в першій фазі війни 1941 року, коли советські вояки сотнями тисяч здавалися в полон ворогові (Київська група — 559.000, Уманська — 342.000 і т. д.).

Чому це так сталося? Невже тому, що ворог раптово напав на СРСР? Мабуть, ні! Бо про війну з фашистською Німеччиною Сталін почав говорити буквально з першого дня приходу Гітлера до влади, тобто, з 1933 року. Сталін кілька п'ятирічок провів виключно для війни. Напередодні війни була змобілізована величезна маса народу. На Заході стояли мільйонні армії советів у повній готовості. Ще з січня 1941 року було переведено стовідсоткову переаптацію всього советського народу, здатного носити зброю. З цього ж місяця вже неможливо було купити в Києві залізничного квитка цивільній особі в напрямку на Захід, бо туди день і ніч сунулися військові транспорти.

Отже, це було не заскочення, а цілком логічна відповідь советського народу Сталінові на його кривавий 25-тирічний терор. Ситуація на фронтах змінилася щойно тоді, коли німці почали сотнями тисяч видушувати советських полонених по таборах, мільйони вивозити на роботу до Німеччини, патиками молотити дядька в колгоспах, садити до концтаборів українську інтелігенцію, розстрілювати.

Розенберг допоміг Сталінові виграти війну, а не його «мудра» політика індустріалізації.

Для піднесення життєвого рівня трудящих в СРСР потрібні не сталінські обіцянки, а кардинальна зміна всієї советської системи, потрібно велику масу капіталів відтягти з важкої промисловости на легку, але цього Сталін ніколи не зробить, бо його агресивна політика, мариво «світової революції» вічно стоїть перед ним і вимагає від нього щорічно продукувати 50 мільйонів тонн чавуну, 60 — сталі, 500 — вугілля та 60 — нафти. Таке завдання він прагне здійснити за нових трьох п'ятирічок.

ШЛЯХИ РОЗВ'ЯЗКИ РОБІТНИЧОГО ПИТАННЯ

Розв'язка робітничого питання стає знов у всій гостроті на українських землях. Безперервний процес розгортання Української Революції знов актуалізує робітниче питання. Феномен Української Революції, накресливши генерально розв'язку різних питань, приходиться до все більшої їх конкретизації. Це є вияв творчого росту наших визвольних змагань — з одного боку, а з другого — його диктує потреба закріпити здобуті в революційному патосі вартості, щоб їх протиставити чужим доктринам.

Українська Революція бренть подихом металічного брязкоту, грає арфами українських мелодій, іде ритмом українського життя, що насичене українською працею, боротьбою та Українською Правдою. Вони, а не догми чужих світів є для нас вирішальними при розв'язці робітничого питання, чи праці взагалі.

Ми не змеханізовані філістери. І не з механічних догм виростає перед нами світ, який хочемо реалізувати, а з процесів грандіозної української визвольної боротьби, що творить велике духове напруження, у якому віднаходяться та реалізуються українські істини.

Так є і з духовим наставленням, з яким ми підходимо до розв'язки робітничого питання. У самих глибинах нашої душі лежить не механічний закон про потребу чи konieczність боротьби кляс, не «революційність», побудована на марксизмі, а революційність та справедливість, яка повстає в той момент, коли людина стає віч-на-віч із маєстатом смерті. Бо такий стан переживали ті, з чиїх героїчних зусиль ми виростали, і такі картини стояли і стоять кожного дня перед сучасним революційним поколінням України, яке двигает на своїх плечах тягар визвольної боротьби. Під подихом Української Революції стоїть робітник фізичної праці, з робітником пера та плуга, діляться між собою останнім шматком хліба, один одного захищають своїми грудьми, спільно переживають тортури у большевицьких застінках і разом умирають, захоплені візією свободи та нового ладу.

Спільні переживання, що родять найглибше розуміння людей між собою, пожертва свого життя за визволення всіх станів народу та його в цілості, що формують найбільше витончені поняття правди та справедливості, є для нас тим кліматом і ґрунтом, з яких випливає наше розуміння соціальних питань. І в тому різниця між нами і всякими доктринерськими філістрами, що в нас соціальна справедливість є складовою частиною нашої душі, і під її голос працює невпинно інтелект, щоб для цього почуття знайти найбільше правильну розв'язку, а їх приклади та механічне розуміння життя женуть на соціальне експериментування. І це експериментування, що кінчається кров'ю та кістками мільйонів людей і закономірно веде до зубожіння всього суспільства та примітивізації всього життя, вони називають революційністю . . .

Для нашого розуміння соціальної справедливості аксіомою є, що однаково несправедливо визискувати суспільність в ім'я «священного царя», чи знищувати його сили в ім'я непохитних законів штучних механічних доктрин.

Ми проти розв'язки робітничого питання лінією механічних доктрин. Побудовані на фізико-хемічних законах засади розвою людського життя — це не об'єктивна наука, а насильство над нею. Справжня наука про людське життя починається там, де досліджується всі сторони буття людини та суспільства, де береться під увагу різні епохи, а не там, де кожне явище нагинається під кутом розвою інструментів продукції чи якісних та кількісних перемін у хемії. Розуміючи засаду, що соціальна справедливість кується, насамперед, у душах людей, ми відстоюємо рівночасно з усією рішучістю конечність повернення суспільним наукам справжньої об'єктивности, щоб вони могли стати на службу для людського розвою, а не на його заперечування.

Спростачування науки, зведення її до механічних законів, розбиває, зокрема, всяке органічне розуміння Української Революції, що ніяк не вкладається в рамці якоїсь соціалістичної доктрини і бореться проти тих залізних рам, які накидає марксизм. Бо там, де немає розуміння українського революційного процесу — від його початків по сьогоднішній день, не може бути розуміння нового кристалізування української соціальної справедливості.

Вже сьогодні, на підставі дослідів нашого минулого та сучасного, крайня пора зрозуміти, що Українська Революція відкидає з усією рішучістю таку розв'язку соціальних

питань, де панування однієї верстви заступається пануванням другої. Український нарід відкинув таку розв'язку в 1917—1919 році, борючись проти неї останні три десятиліття, та відкидає її сьогодні. В основі українського революційного процесу лежить — з одного боку визнання творчої функції та пошанування особливостей окремих станів, а з другого — найбільш шляхетне почуття соціальної справедливості. Український селянин прагне залишитися селянином, із правом на свою землю та свій труд, і цього не змінять жодні соціалістичні експериментування. Українські духові працівники вимагають свободної атмосфери для своєї творчості і не терплять стандартизованої урівніловки.

Українське розуміння справедливості повертається однаково проти визиску людини людиною чи державою, народу — народом, як і проти визискування одного стану другим. Тому, в парі з найбільше прогресивним розумінням соціальних питань, ми прагнемо до такої побудови держави, де окремі стани не будуть боротися між собою за владу, а де вони будуть співпрацювати один з одним, залишаючи за собою типові для себе форми продукції та самоорганізації.

У прагненнях до здійснення такого суспільного ладу, ми ніяк не розминаємося з напрямними суспільного процесу, який зараз розгортається у всьому світі та найновішими осягами об'єктивної, а не тієї спрощеної та змеханізованої науки.

До чого прямує сьогодні людський поступ?

В його основі лежить здійснення чергового, вищого етапу соціальної справедливості з метою піднести рівночасно добробут людей, народів та людства.

І саме об'єктивні наукові дослідження виказують, що такий лад не може бути здійснений лінією урівніловки, чи, пак, соціалізації всіх засобів виробництва, стандартизації продукційних форм і самої людини. Сьогодні людство є в тому щасливому становищі, що воно має вже перед собою образ тотально соціалізованої суспільності на прикладі СРСР. І даремно наші доморослі та інші соціалісти стараються брати цю духову та матеріальну руїну, яка зараз є на сході Європи, виключно на карб московської вдачі чи традицій, московського імперіялізму і т. п. Даремне звалювання всього на тоталітаризм, імперіялізм, коли він є тільки формою, до якої мусить докотитися механічно-доктринерське експериментування.

Людська духовість бореться сьогодні за те, щоб знайти нові форми для висловлення чергового людського прогресу. І вони йдуть не лінією соціалізованої стандартизації, а вдержання всіх творчих сил та форм для суспільно-політичного життя. Може ці думки не висловлені ще сьогодні яскраво, але вони віддзеркалюються вже у філософічних шуканнях останніх років, а завтра вони чітко сформулюються, як засади в економіці та соціології.

* * *

Завдання Української Революції на робітничому відтинку — повернути гідність та вартість працюючого та його праці. За умов тотально соціалізованої системи, людина стала тільки додатком до окремих наркоматів, а праця — предметом для будування фабричних гігантів та фабрик колгоспів.

Український націоналістично-революційний рух ставить тому своїм завданням знищити існуючу советську систему, щоб перевести відсоціалізування всього суспільно-політичного життя і надати йому здібність діяти та розвиватися на користь народу. «Відсоціалізована» повинна бути передусім політична та господарська свобода людини, щоб вона відчула знову та стала підметом і творцем. Привернені до своєї гідности повинні бути ті стани, яких права потоптано, та відроджені ті, яких соціалізація старалася всіма засобами вбити. Мусить бути «відсоціалізована» політична та господарська залежність України від Москви — метрополії, «соціалістичної родини», що нещадно грабує багатства України.

Відсоціалізування, цебто, знищення большевицького визиску праці мусить прийти також на робітничому відтинку.

Українська Революція бореться за здійснення того, що большевизм здійснити не спромігся, а саме — за повне визволення робітничої верстви від визиску та забезпечення їй повного плоду її праці. Те, що большевизм запевнював для робітництва в теорії, вона дасть йому на практиці!

Яким способом має бути здійснене це завдання?

Про такі загальні передумови, як політичне усамостійнення України від Москви, як імперіялістичної потвори, яка смоче кров та матерію з організму України, ми тут не говоримо. Не будемо зупинятися теж на конечності ство-

рення народовладного устрою, який гарантував би політичну свободу кожного громадянина. Ми зупинимось виключно на питаннях, які стосуються безпосередньо робітничої верстви.

В рамках держави, побудованої на співпраці робітників, селян та трудової інтелігенції, робітнича верства мусить мати змогу закладати свої професійні організації, що були б виразником інтересів робітників — як у відношенні до державних, так і місцевих самоврядувальних органів. Вивершенням сил робітництва та їх унааявленням було б пропорціональне до його кількості заступництво у найвищому законодавчому органі, де рішались б основні питання державного життя.

Для відродження організації робітництва мусіли б бути відсоціалізовані теперішні професійні союзи, які стали складовими частинами збюрократизованого державного апарату та комуністичної партії. Вони знов мусять відзискати свою колишню самостійність та завдання — перестати бути інструментом у штучному підбиванні виробничих норм та зменшування заробітної платні.

В Українській Державі будуть забезпечені робітникам два основні моменти, за які робітництво веде століттями свою боротьбу, а саме — забезпечення за робітництвом повного продукту його праці та добробуту.

Розвій революційних подій на Україні привів до того, що всі засоби виробництва соціалізовано, формально передано їх робітникам, але на ділі вони перейшли в руки всемогутньої групи володарів у Кремлі. Панування над засобами виробництва Сталін та його прибічники використали для того, щоб закріпити своє панування та витискати кров і піт із робітництва.

З хвилиною перемоги Української Революції, цей стан буде радикально змінений, і засоби фабричного виробництва перейдуть безпосередньо в руки робітників, а лише в деяких випадках — до рук держави, тобто, будуть дослівно націоналізовані.

Маючи на оці моменти соціальні, політичні та господарські, Українська народовладна держава не допустить ніколи до стандартизації форм господарського життя. Одні промислові, транспортні чи торговельні підприємства будуть організовані на засадах керівництва державою, другі — на основах кооперації, інші, зокрема малі — на підставі приватної власности. Всюди там, де робітники не були б влас-

никами даного підприємства, вони мали б право не тільки на максимальні ставки заробітної платні, але також, під кінець кожного бюджетного року, на частину того доходу, який залишався б по вирівнянні всіх зобов'язань даного підприємства та відкладенні відповідних резервів. Цим способом робітництво з предмету господарського життя стало б підметом господарювання, гарантуючи на матеріяльній базі свої політичні права. Воно було б безпосередньо заінтересоване в веденні даного виробництва, і з презирством згадувало б той час советського визиску, коли йому накинута була роля оплескування затверджених згори в Москві плянів продукції.

Піднесення добробуту робітничої верстви стисло пов'язане з піднесенням господарського життя взагалі. Тотально соціалізоване життя цього зробити не може, і брак продуктів так щільно з ним зв'язаний, як кризи з капіталістичним господарством, які викликає тут нерівність розподілу суспільного продукту. Тому відродження господарського життя йшло б лінією якнайбільшого збереження таких стимулів господарського життя, як заінтересованість у зиску, приватна ініціатива і т. п. Навіть у таких галузях, які залишалися б під безпосереднім керівництвом держави, застосовано б мішані та інші похідні форми організації підприємств.

Україна належить до найбагатших країн у світі. Звільнена від зовнішнього визиску, змобілізувавши, за допомогою широко розгорнутої організації, всі господарські сили країни, могла б піднятися до становища найбагатшої в світі.

Коли б нечувані багатства Криворізької залізної руди, Нікопольського марганцю та Донецького вугілля скерувати на піднесення добробуту їхнього продуцента — українського робітника, то напевне не в одній західно-європейській країні робітники з заздністю подивилися б на нашого робітника. Але потрібна кардинальна перебудова принципів господарювання на засадах справедливого розв'язання робітничого питання, керуючись засадами: продукт для робітника, а не робітник для продуктів. Ми стоїмо на засадах, щоб праця і винагорода за неї, насамперед, задовольняли життєві матеріяльні і духові потреби робітника, а не виснажування його божевільними п'ятирічками в ім'я майбутнього — соціялістичного «раю» на землі.

З ПРОГРАМИ ОУН

ДЕРЖАВНИЙ ЛАД

1. Устроєві форми Української Держави розвиватимуться відповідно до етапів державного будівництва України, цебто, національного визволення, державного закріплення і дальшого розвитку.
2. На рішальному етапі визвольної боротьби народ мусить створити сильну владу, що забезпечить перемогу національної революції та успішно завершить будівництво держави.
3. Після відновлення державности настане доба внутрішнього закріплення. Український народній уряд приступить до розбудови тривалого устрою Української Держави.
4. Устрій Української Держави будуватиметься на засадах народовладности.
5. Джерелом усякого права і влади буде народ.
6. Солідарна співпраця і відповідальність усіх станів народу, об'єднаних у представницьких, законодавчих і виконавчих державних органах, буде основою влади в державі. Тільки спільними та узгідненими силами всієї національної спільноти забезпечиться народові свободу, мир, законність, працю, добробут і справедливість.
7. Всі стани народу об'єднуюватимуться — відповідно до родів праці, професій і господарських функцій — у професійно-станових організаціях із добровільною причлежністю учасників, які будуть об'єднані доземним способом у центральних професійно-станових об'єднаннях, згідно з адміністративно-територіяльним поділом держави.

8. Законодатна влада Української Держави складатиметься з обраних народом представників станово-професійного та політичного життя.
9. На чолі Української Держави стане обраний законодавчою владою Голова Держави. Він покликатиме виконавчу владу, відповідальну перед ним та законодавчою владою.
10. Політичне життя в Українській Державі розвиватиметься лінією перемоги тієї чи іншої національно-політичної ідеї, яка свobodно приверне до себе переважну більшість громадян держави.
11. Основою адміністративного устрою Української Держави будуть здорові форми самоуправи.
12. Закон суворо берегтиме свободи сумління, думки, слова, друку й політичної опозиції в межах обов'язного права.
13. Судівництво в Українській Державі буде незалежне.
14. Всі громадяни Української Держави будуть рівні перед законом.
15. Особи чужинного походження набувають українське громадянство під умовою лояльності до України.

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА

1. Соціальна політика творить основи і визначає норми посідання та ужиткування всіх цінностей суспільного, культурного та господарського життя.
2. Соціальна політика прагнучиме до витворення найкращих можливостей духового і матеріального розвитку всієї національної спільноти і кожного громадянина зокрема.
3. Завдання соціальної політики — забезпечити кожному громадянині однакові об'єктивні і правні умови праці та її осягів.
4. Суспільна вартість людини зумовлюється її творчістю і користями, що їх вона своєю працею приносить національній спільноті.

5. Праця — це етичний обов'язок. На неї мають право всі громадяни держави, і вона визначає національно-суспільну вартість людини.
6. Всі роди праці, які служать інтересам нації та держави — суспільно вартісні та гідні пошанування.
7. Соціяльна політика українського державного ладу охороняє родину, як етичну вартість та основу національно-суспільного організму.
8. Соціяльний лад твориться і розвивається залежно від вимог життя. Однак, незмінною засадою його розвитку мусить залишитися внутрішнє та зовнішнє скріплення нації та її держави.
9. Соціяльний лад Української Держави ставитиме в основу життя національну ідею, свободу життя, етос праці, соціяльну справедливість і співпрацю та співвідповідальність усіх верств нації.

Організація та охорона праці і здоров'я та соціяльне забезпечення

1. Політична і соціяльна побудова Української Держави виходитиме з засади організації суспільства для праці, творчості і добробуту. Український націоналізм виключає визиск праці людини, стану, чи народу, що характеризує комуністично-більшевицьку систему, та анти-соціяльні форми збагачення нетрудових елементів, властиві капіталістичній системі.
2. Об'єднані в професійно-станових організаціях працівники і працедавці матимуть у центральних державних установах своїх представників. Вони спільно рішатимуть про забезпечення найкращих суспільних, матеріяльних і технічних умов праці та її охорони.
3. Встановлений законодавчими органами Кодекс Праці регулюватиме умови праці в усіх галузях господарської продукції та іншої творчості, встановлюватиме рівень винагороди за працю, контролюватиме процеси виробництва і визначатиме здоровельні умови праці, а також нормуватиме відносини між працівниками і працедавцями, право і форми арбітражів, тощо.

4. Суспільні конфлікти поміж станами полагоджуватиме Найвищий Суд.
5. Продукційні відносини окремих суспільних груп, об'єднаних у професійно-станових організаціях, як можливі конфлікти всередині цих організацій, будуть регулюватися при участі держави покликаними до того представницькими органами.
6. Працівники і працедавці матимуть у рамках Кодексу Праці та контролі Держави право персональних і колективних умов у всіх справах, що стосуються їхніх інтересів.
7. Винагорода за працю мусить відповідати вимогам утримання працівника та його родини, належного виховання нащадків користання здобутками духової та матеріальної культури.
8. Державний закон забезпечить працівникам можливість набути будівельні площі, присадибні землі та будівельний матеріал для споруди мешкальних забудовань.
9. Працівники із промислових і торговельних підприємств кооперативного і мішаного характеру матимуть законом забезпечене та унормоване право — шляхом вкладу паїв — вільного набування співвласництва даного підприємства.
10. Виробничі Ради, складені з представників підприємців і працівників, матимуть право контролі умов виробництва.
11. Нормальним днем праці буде найвище 8-мигодинний день праці.
12. Кожний працівник матиме право на щорічну платну відпустку.
13. Держава встановить єдину організацію соціального забезпечення, заопікується матеріальним утриманням працівників понад 60 років життя та всіма нездатними до праці інвалідами, каліками, недужими; дбатиме про охорону здоров'я працюючих, охорону матерів, підлітків, сиріт тощо.

14. Держава заопікується всіма, що потерпіли в боротьбі за визволення України, чи були репресовані окупантами, як також і їхніми родинами.
15. За посередництвом професійно-станових організацій, держава покличе до життя установи, що піклуватимуться піднесенням культурного й фахового рівня працюючих, створить для них здорові умови духового розвитку й відпочинку.
16. Держава заопікується фізичним здоров'ям народу, шляхом поліпшення умов його побуту та усунення явищ, які шкодять фізичному здоров'ю народу.
17. Держава сприятиме процесам народозбільшення, поведе рішучу боротьбу проти соціальних недуг, зробить лікування та користування лічничими закладами приступними для широких мас суспільства, дасть усебічну охорону материнству й контролюватиме гігієну суспільного життя.

З М І С Т :

	Стор.
1. Передмова	3
2. Робітничий рух і большевизм	5
3. Експлуатація робітництва в ССРСР	15
4. Шляхи розв'язки робітничого питання	29
5. З програми ОУН (державний лад і соціально-політика)	35